

Een kijkje in de gymzaal

van Steef Kraan

Steef Kraan (1957) is vanaf 1985 werkzaam in het onderwijs. Hij is begonnen als docent bewegingsonderwijs op de basisschool. Hij werkt vanaf 2000 fulltime voor Hogeschool Leiden. Hier geeft hij onder andere bewegingsonderwijs aan de pabo studenten en verzorgt hij de minor en nascholing 'Leergang vakbekwaamheid bewegingsonderwijs'.

TEKST (REDACTIE) FOTO'S STEEF KRAAN

Welke opleiding heb je gedaan?

Halo (1985) en pabo (1993). Daarna de opleiding MRT (2000). Van alle opleidingen genoten en geprobeerd het meeste er uit te halen. Ik heb de pabo in eerste instantie gedaan om op één basisschool fulltime aan de slag te kunnen als vakleerkracht. Een deel groepsformatie en een

deel vakformatie en in de praktijk dus fulltime als vakleerkracht, ideaal. De opleiding MRT voelde als noodzakelijkheid om verder te kunnen komen met de leerlingen van mijn basisschool in de Haagse binnenstad.

Heb je andere taken binnen school?

Binnen het hbo heb je snel meer taken dan alleen vakdocent. Na jarenlang voorzitter van de examencommissie te zijn geweest ben ik nu lid. Ik ben aanspreekpunt op de pabo voor het studentvolgsysteem. Het is een hele klus om alle resultaten van de studenten juist in het systeem te krijgen. Ik heb opleidingsbrede taken zoals adviseur van het management bij het schrijven van de onderwijs- en examenregeling en het onderwijsprogramma. Natuurlijk doe je op een pabo ook stagebezoeken, zowel voor studenten die bewegingsonderwijs geven als studenten die voor de groep in de klas staan.

▲ *Studenten bewegingsonderwijs leuk laten vinden*

Hoe zou je jezelf typeren als leraar?

Ik ben een leraar die gevoelig is voor de sfeer in de groep. Ik probeer aan te sluiten bij mijn studenten. Probeer geïnspireerd les te geven en geef les hoe ik vind dat de studenten les moet geven. Ben op de pabo altijd bezig om de studenten bewegingsonderwijs leuk te gaan laten vinden. Het wordt immers hun beroep om kleuters goed les te kunnen geven.

Visie op het vak Hoe kijk je terug op de tijd dat je lesgeeft?

Ik geef nu bijna 30 jaar les. In het begin met vallen en opstaan. Mijn eerste les op de basisschool weet ik nog goed. Ik ging werken in drie groepen. Bij binnenkomst zeiden de leerlingen direct al: 'Meester, ben je jarig?'. Bleek dat ze alleen zo werkten als de juf jarig was. Dat ging dus ook niet zo goed. Erg wennen, maar het bleek wel mijn ding. Wat wel jammer is, is dat je erg alleen bent als vakleerkracht op een basisschool. Mijn gymzaal was inpandig en zodoende ben je, zeker als fulltimer, wel meer onderdeel van het team.

Het topic van dit nummer is 'Vakleerkracht en groepsleerkracht; beste vrienden'. Hoe denk jij over de samenwerking tussen deze leerkrachten?

Je hebt elkaar nodig. Uitwisseling van informatie over de leerlingen die je beiden les geeft is pure noodzaak. Ook afspraken over alles er omheen moeten door het team gedragen worden. Samen eraan werken dat er gymkleding is. Zo nodig douchen, schone schoenen. Maar ook contact over buitenspel en buitenschoolse activiteiten. Ik was bijvoorbeeld de initiator van de buitenschoolse sport en toernooien, maar de groepsleerkrachten gingen wel mee. Ook naar dammen bijvoorbeeld. Als jij maar één les per week geeft en de groepsleerkracht de andere maak je een planning

in samenspraak waardoor iedereen het vak op dezelfde manier geeft en ook de leerlijnen goed tot hun recht komen.

Hoe heeft het vak zich in die tijd ontwikkeld bij jou in de les/in jouw lesgeven?

Er is steeds meer beschreven over het vak. Gelukkig is het *Basisdocument Bewegingsonderwijs* er gekomen. Landelijk vanuit één richting vertrekken en helderheid in wat er binnen het vak gedaan wordt. Als ik het vergelijk met toen ik begon, is er nu veel houvast voor de startende en zittende vakleerkrachten. Daarnaast is het gelukkig van alle tijden dat er intensief en uitdagend bewegingsonderwijs gegeven moet worden. De laatste jaren is er gelukkig ook de aandacht voor het motorisch leren met vernieuwde inzichten. Ik wilde altijd al zo lesgeven maar alleen aan de kleuters lukte dit echt. Die kan je niet met aanwijzingen iets leren. Die breng je in een leeromgeving waar ze ontdekkend bezig zijn en waar ze impliciet leren. Ook met een externe focus als: 'Mik de pilon van de bank af' in plaats van te vertellen 'hoe' ze die pilon van de bank moeten gooien. Met de oudere kinderen was ik me het wel bewust als ik ze 'in hun hoofd bracht' middels een aanwijzing, maar kan er nu veel beter handen en voeten aan geven met een externe focus en impliciet leren. Het lukt nog niet altijd maar wel vaak.

Wat wil je de studenten vooral meegeven die les van je hebben gehad?

Een goede les uit zich niet in veel lawaai van de leerlingen maar het plezier dat je ziet op de gezichten en de rode koppen na afloop van de les. Ik kom in veel gymzalen als begeleider van mijn studenten en veelal is er te veel lawaai. Daar is gelukkig wel meer aandacht voor dan vroeger.

**Je hebt elkaar nodig.
Wederzijdse informatie
over de leerlingen die je
beiden les geeft is pure
noodzaak**

maar mijn inziens gaat het vaak nog niet goed genoeg. Ik heb dat gelukkig zelf wel geleerd, maar het vereist een andere focus van jou binnen je les. Dat kan bijna alleen als je ervaren genoeg bent. Dan is er de ruimte in je hoofd voor. En nog vaak moet je het een keer gezien hebben dat het kan. Wat ik verder altijd uitdraag is dat je niks leert van langs de kant zitten en kijken, maar dat er veel moet gebeuren in de gymles. Het laatste dat ik erg belangrijk vind (er is geen volgorde van belangrijkheid), is dat de leerlingen zich emotioneel veilig moeten voelen in de gymles. Zit je

◀ *Leer je leerlingen kennen, echt geïnteresseerd*

▲ *Impliciet leren met externe focus*

lekker in je vel in een veilige omgeving dan kan er geleerd worden. Als mensen negatief over mijn vak praten dan zeggen ze bijna altijd: "Ik werd vroeger nooit gekozen". "Zo jammer dat dit is gebeurd" zeg ik dan, tegenwoordig doen we dit allang niet meer.

De praktijk

Wat is voor jou studenten een favoriete activiteit?

De studenten die ik les geef vinden gelukkig heel veel verschillende dingen leuk. Wat ze op dit moment erg leuk vinden is frisbee-en. Maar nooit is het zo dat je een hele klas gelukkig maakt met maar één activiteit. Zelf gekozen activiteiten zijn ook favoriet en dat is logisch. Dichter bij de beleving en een grotere verantwoordelijkheid voor en betrokkenheid bij de activiteit.

Wat is voor jou een favoriete activiteit?

Die heb ik eigenlijk niet. Ik kan van alles genieten. Bijvoorbeeld van een spel als ze daar helemaal in opgaan. Dat ze fanatiek worden maar ook oog hebben voor elkaar en voor de invloed van hun eigen gedrag op de groep.

Wat is voor jou belangrijk in de omgang met studenten en hoe draag je dit uit in je lesgeven?

Dat je geen toneel speelt en jezelf bent. Je bent je eigen kracht. 'Wees echt'. Ik ben ook mezelf in de lessen die ik geef. Als ik baal dan merken ze dat maar als ik plezier heb idem dito. Ik hou rekening met het individu. Er is een grootste gemene deler maar iedereen is verschillend en zo moet je ze dan ook behandelen. Leer je leerlingen kennen, echt geïnteresseerd. Lesgeven is geen kunstje, het is mensenwerk en dus moeilijk en dus heel mooi werk.

Contact:
Kraan.s@hsleiden.nl

Welke naslagwerken (tijdschriften, boeken, internetsite) gebruik je voor je lessen?

Het *Basisdocument Bewegingsonderwijs* is de basis. Ook *Perspectieven op bewegen* gebruiken we. We werken vanuit de kennisbasis bewegingsonderwijs. Natuurlijk het vakblad van de KVLO. Daarnaast omdat we op de pabo opleiden voor de kleuterbevoegdheid is het de methode *Bewegingsonderwijs in het speelokaal*. En er zijn diverse methodes voor bewegingsonderwijs die we gebruiken om de lessen vorm te geven.

De toekomst

Hoe zie jij de toekomst voor jezelf in dit vak?

Ik ben nu 57 en hoop dit nog lang te kunnen doen. De pabo van Hogeschool Leiden vind ik een erg fijne werkplek. We hebben een vaksectie van vier. Twee vrouwen twee mannen. Waarvan bij beiden een jonkie en een oudje. Een mooie verdeling en we leren dagelijks van elkaar. Er zijn geen strubbelingen in de sectie en er is een open en lerende houding naar elkaar. Dat is erg fijn. Ik zou in de toekomst wel een rol willen hebben in het begeleiden van startende leerkrachten in het vak bewegingsonderwijs.

Hoe zie jij de toekomst voor het vak?

Gelukkig wordt steeds meer en vaker onderkend dat bewegen belangrijk is. Niet alleen maar een uurtje per dag of drie uur per week op de basisschool maar een actieve leefstijl. Zoals ik hierboven al heb gezegd: van stilzitten leer je niks.

Je bent je eigen kracht. 'Wees echt'. Ik ben ook mezelf in de lessen die ik geef

Maar als we kunnen bereiken dat bewegen leuk is, ook in groepsverband, dan gaat het de goede kant op. Als we dan de politiek en bestuurders zo ver kunnen krijgen dat er geen gymzalen meer gebouwd worden van 255 vierkante meter maximaal maar dat er meer ruimte moet zijn om functioneel te bewegen dus grotere zalen (maar geen sporthallen waar je last hebt van de les van de burens) waar vernieuwend bewegingsonderwijs een plek kan krijgen dan zie ik het zonnig tegemoet.

Heb je een boodschap die je wilt meegeven aan de studenten, ...de school,de vakwereld?

Bewegingsonderwijs is meer dan een gymles. ■